

SEUTU

The map illustrates the Sakkola region, a peninsula in southern Finland. Key locations include:

- Central Area:** Sakkola, Rökkylä, Viiksanlahti, and Lapinlahti.
- Surrounding Regions:** Viiksanlahti to the north, Rökkylä to the west, and Lapinlahti to the east.
- Water Bodies:** Pyhäjärvi to the north, Valkjärvi to the west, and Rautu to the south.
- Other Locations:** Karkola, Hailermäki, Sakkola, Rökkylä, Lapinlahti, and various smaller settlements like Kivimäki and Rökkylä.
- Infrastructure:** Roads and railways are shown connecting the various parts of the region.
- Scale:** A scale bar at the bottom indicates distances in kilometers (0 to 10 km).

TOUKOKUU

*Hopeamerkin saaneet petäjärveläiset Nuorisoseuran 70-vuotisjuhlallisuu-
suudessa.*

Tapulin varjossa

AINUTKERTAINEN

Oletko tullut ajatelleeksi, että kaikki ympärillämme tapahtuva, käsin kosketettava, kuulemamme, näkemämme, maistamamme, tuntemamme, torjuttavamme jne. on ainutkertaista. Kaikilla tapahtumilla voi olla yhtäläisyyttä aika paljon, mutta samanlaista tarkalleen, tuskin.

Tulee ajatelleeksi, mikä todellakin on meidän oma osamme tuossa edellä mainitussa ketjussa. Vai uskallammeko sanoa, että omissamme kaikki mahdollisesti tapahtuvan omakohtaisesti, ainutkertaisesti, vaiko jatkuvuuden periaatetta noudattaen otamme tapahtuman sieltä, toisen täältä, käyttäen tapahtumassa kaikkia aistejamme siinä mitassa, mitkä ovat kehittyneimmät. — Muutamilla ihmisillä ovat kaikki elämän tapahtumat aivan kuin kirjasta luettuja, vaikka kysymyksessä ovat ainutkertaiset ja sanoisinko ainutlaatuiset, jopa mullistavat työt ja tapahtumat. — Ovatko syntyperäiset, kansalliset, ympäristötekijät muokanneet ihmisen niin kerta-kaikkiseksi, että hän jaksaa kaiken tapahtuneen jälkeen ainutlaa-

tuisen koettelemuksen kohdattua nousta henkisesti ja hengellisesti tasolla niin voimakkaaksi, että uskaltaa alkaa alusta kertatoisensa jälkeen. — Edellistä ajatellen, rinnastan Teidät Suvanto-Säätiön nykyinen johto, erittäin tapahtumarikkaan ja paljon henkisiä voimia omistavaan työryhmään. Teillä on kautta Suomen tämän avulla mahdollisuus kohdata vielä se aika, jolloin otitte mukaanne kaikkein rakkaimpanne, sekä muistonne ja lähditte sinne, mihin Teille osoitettiin paikka, miesten jäädessä vielä katselemaan rakkaita kotinurkkia.

Minulle henkilökohtaisia muistojani, Teidän raskaasta matkasta, on paljon, mutta kerron vaan yhden, joka on puhutellut perheitäni paljon. — Tuli käsky lähteä. — Tuska — kaipaus — kyynel — eivät auttaneet. Pakattiin rakkaita tavaroita vähän ja rakkain muutaman kuukauden vanha poika nimeltä Pertti — pyykkikoppaan. Tavarat saivat paikan muutokuormassa, samoin pyykkikoppa, jossa pieni viaton olento nukkui, ei pelkoa, ei rakkaitten tie-

noiden taakse jäämistä. Hän on onnellinen lapsi. — Avustajat laittoivat tavarat kuorma- ja rautatievaunuihin — kiireesti — kaikki tiesivät miksi. — Niin pyykkikoppa, jo heittäjän kädessä menossa toisten tavarain joukkoon, mutta äidin huuto keskeytti viime hetkessä heittämisen. — Pertti on kopassa — alkää heittääkö! Tuo pikkuraukka nukkui onnellista untansa, ei tiennyt vaarasta. — Hän sai jäädä eloon ja suorittaa uljaan upseerin tehtävänsä Suomen armeijassa.

— Kapteeni Pertti Käki 32 v. kaikkine uurastuksineen, perheen kultainen jäsen, meidän ystävämme, vävypoikamme, omaisten rakkastama, on nyt suorittanut tehtävänsä loppuun. Lyhyt, mutta korkealle kaartui, kopasta kerran pelastunut, Pertin elämä. Edellä mainittu on yksi monista, joita me jälkeenhäjäneet saamme, luvalla, muistella. — Me voimme lainata monen siirtokansan kohdalle osuvana Runebergin ajatukset ja yhtyä omakohtaisesti niihin: — ”Murheel ei saa muistoasi viettää, ei kuin sen jok kuoltuaan jää un-

ÄITIENPÄIVÄNÄ 1953

Luuk. 16: 9—I Tim. 6: 17—19.

On juhlapäivä, johon lisätään sellainen läheinen ja tuttu sana kuin Äiti. Kuinka monta kukkakimppua on äideille tänä päivänä ojennettu, kuinka monta loistavaa kukkakorttia on äideille täksi päi-

hoon. Sua itkevä on isänmaasi, niin kuin kasteen itkee suvi-ilta. Tyynnä loistavana laulullisna heräät uuden aamun syleilyyn. — Edellisen omistan kaikille menneille.

Niin Te, jälleen pian juhlinne kokoonuva Suvantolan kansa, eikö tämä juhla jälleen ole Teille ainutkertainen, ainutlaatuinen, niin kuin se oli silloin kun juhliittiin kauniin Karjalan mailla. — Nostetaanpa hattua Teille, jotka vielä jaksatte kantaa povessanne sitä tulta, joka ei polta toista pahasti, vaan antaa ryhtiä, työn ja kärsineen kansan jäsenille.

”Lehmukset suhiskaatte lempeästi, suhiskaa, suven henget raittihiesti, kierätkää, vihreät, nuoret käsivarret

ylitse paaden, kussa kohoo risti. Keveenä kierrä orapihlaja, keveenä paina, vanha harmaa paasi,

päälle sen tomun, jonka suru kaasi! Maailma tuomitsee ja maailma kaataa, syytöntä vieras vainoo, kiven heittää.

Ikuisen sovituksen sammaleella lopuksi kaiken katoavaisen peittää.”

Tuntien mielenkiintoa heimoamme ja lehteämme kohtaan kirjoitti nämä ajatukset Tottijärvellä opettaja

Anni Pietilä

väksi lähetetty, kuka niistä käyneekään laskelmia tekemään. Yksi asia siinä kuitenkin ilmenee, tänä päivänä on juhlinnan kohteena Äidit. Eikä tuo huomionosoitus rajoitu sinne kodin piiriin, niiden kukkakimppujen ja koreiden korttien keskelle, mitä kukin äiti saa kodissaan vastaan ottaa, vaan äidit kootaan vielä yhteisiin juhliin ja tilaisuuksiin virkistymään. Sellaiset virkistyshetket synnyttävät äitien sydämissä syvää kiitollisuutta niitä nuoria kohtaan, jotka näin monella tavalla meitä vanhoja ilahduttavat, siksi toivomme, että nuoret ottavat vastaan ja ymmärtävät sen — vaikkapa sanattoman kiitoksemme, jonka sydämeistämme tahdomme esille tuoda. Sillä siihen kiitokseen sisältyy vanhemman pois siirtyvän sukupolven siunaus, nuorelle tulevalle sukupolvelle, ja sen siunauksen voi pukea sanoiksi: ”Äidin rakkaus”

— Usein nuoresta tuntuu äidin neuvot vanhanaikaisilta, mutta ei nuo nuoria neuvovat äidit ole unohtaneet, että hekin ovat kerran olleet nuoria, vaan nuo varoitukset tulevat sen takia, että nuo äidit, ehkä jo useitakin vuosikymmeniä sivuuttaneet, monia elämän kohtaloita nähneet ja yhtä ja toista kokeneet äidit, tahtoisivat säästää rakkaita lapsiansa niiltä murheilta, joita kavala maailma niin runsain määrin tarjoaa. — Kerran tulee aika, että äidin käsi ei ota enää vastaan tarjottua kukkakimppua, silloin se kukkakimppu viedään äidin hautakummulle ristin juureen, niinkuin tänä aamuna, moni pois mennyt äiti sai kukkasensa. On kaunista, että äiti saa kukkasensa vielä hautakummulleen, — ja kuitenkin monen äidin

hautakumpu jää tänä päivänäkin ilman kukkasia, — minunkin äitini. — Näin monien nopeiden kulkuneuvojen aikakaudella ei ole kuin yksi ainoa mutta kuitenkin nopein kulkuneuvo, joka aukaisee tien äidin haudalle; muistojen siivet, ne on nopeat ja kantaa kauaksikin, eikä matkan vaikeudet haittaa. Ehkä keväinen tuuli auttaa ja katkaisee männyn oksan, heittää sen hoitamattomalle hautakummulle ja näin saa äidin hauta kukkasen. —

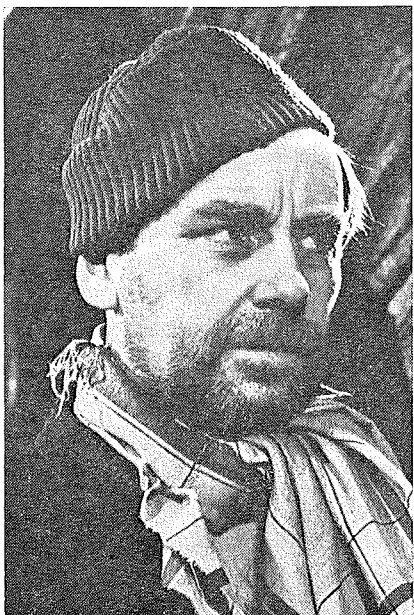
Tekeekö joku tänä päivänä kanssani tällaisen matkan, silloin voimme yhdessä yhtyä runoilijan sanoihin: ”Ah, maksaa ken voi, mink’ äiti on tehnyt, ja kaiken huolen, min meist on nähnyt? Jok unohtaa oman äidin voisi, maan päällä petturi ilkein oisi, oi! Äitini armas, äiti kulta!” — On vielä yksi paikka, jossa muisto äidistä elää, sen ilmaisee tämä runo: ”Mun huonehessani seinäl on, yks

**POLKUPYÖRÄT
MOPEDIT
VARAOSAT JA
TARVIKKEET
alan liikkeestä**

**Lempäälän
Pyörä**

Om. M. Toiva. Puh. 74 286

TAUNO SÖDER, TELEVISIOTEATTERIN NÄYTTELIJÄ KERTOO

Olen syntynyt Sakkolan Ojanien kylässä 13.1.1927 Emilia ja Aleksanteri Söderin nuorimpana lapsena, eli "pahnan pohjimmaisena", joka sanonta on ehkä paikallaan kun on kysymys "porsaspitäjäläisistä".

Siellä sain myöskin ensimmäisen kosketuksen teatteriin, näytellessäni Hovinkylän kansakoulun joulujuhlissa opettaja Tuohinon opastuksella satunäytelmässä. Saattaa kuulostaa ehkä juhlalliselta, mutta siitä saakka on kiinnostukseni teatteria kohtaan ollut suuri, vaikka vasta paljon myöhemmin se johti monien vaiheiden

kuva halpa ja koruton, se siinä jne." — Tämä runo päättyy sanoihin: "mun oma äitini on se vaimeni". — Näin löytyy yhä useampia juhlimestapoja. Pääasia on kuitenkin se, että pidämme oman äitimme kunniaa, ei vain tänä päivänä, vaan läpi elämän!

Amalia Hartikainen

jälkeen ajatuksesta tai haaveista tekoihin.

Sakkolasta jouduin lähtemään "tunnetuista syistä" 1939, jolloin olin 12-vuotias pojannulikki, siis tarpeeksi vanha muistaakseni nuo kauniit Suvannon palteet ja ihanat hiekkarannat.

Mutta eihän niistä pitänyt puhua, vaikka mieli tekisi vielä joskus nähdä nuo lapsuuden leikki-paikat.

Erinäisten vaiheiden jälkeen, joihin tässä yhteydessä ei ole syytä tarkemmin puuttua ajauduun Savonlinnaan syksyllä 1945, jossa varsinaisesti jouduin ammattimaisesti johdetun teatterin piiriin. Mainittakoon kuitenkin "evakkotien" taival lyhyesti: Kylmäkoski, Urjala, Lempäälä, Kotka, Tampere, Enso, Mäntyharju ja Saarijärvi.

Viimeksi mainitulla paikkakunnalla jouduin ensimmäisen kerran "aikuisena" (olin jo 18 v) tekemisiin ihomaalin, esiripun ja parrasvalojen kanssa. Tämä tapahtui 1945 talvella, jolloin Osuusliike Paavonseudun (jonka palveluksessa olin myyjänä) johtaja oli Viljo Virtanen, joka myöhemmin oli Mikkelin läänin Maaherra. Hän oli, ja on varmasti vieläkin innokas teatterimies. Hän siis ohjasi vierisellä Työväentalolla näytelmän "Vetovoima eli vetovaimo", jossa näyttelin muistaakseni "Tanu"-nimistä nuorukaista.

Siis saman vuoden syksyllä jo Savonlinnaan.

Olin siirtynyt Itä-Savon Osuusliikkeeseen myymälänhoitajaksi ja tietysti Savonlinnan Teatteriin iltanäyttelijäksi ja tästä katson varsinaisen kiinteän työskentelyni Thalian papittaren palvelijana alkaneen.

Olin siis Savonlinnan Teatterissa iltanäyttelijänä näytöntököuden 1945—46. Tältä ajalta minun on kerrottava lyhyesti tapaus, joka saattoi hyvin ratkaisevasti vaikuttaa tulevaan elämäni teatterin piirissä. Olin mukana pikku roolissa unkarilaisessa laulunäytelmässä "Viinityttö". Näytelmän sankaria "Imreä" näytteli hyvä ystäväni (myöskin iltanäyttelijänä Ati Hukkanen). Hänen elämänsä päättyi häämyrkytykseen erään viikon torstai-aamuna, jota surimme syvästi koko henkilökunta. Kuitenkin, koska kaiken on jatkuttava, minulle tuotiin samana iltana pääkirja kotiin ja sanottiin, että sinä näyttelet tämän sankarin roolin saman viikon lauantaina!

Voitte arvata tunteeni. Harjoittelin ne pari vuorokautta ympäri ja esitys oli lauantaina.

Tunnelman voitte kuvitella.

Kesällä -46 lähdin parille pitkälle kiertueelle (jotka kestivät lähes vuoden) muka valmiina näyttelijänä. — Niin sitä itsevarmana kuvittelee siinä iässä!? Vailla teatterikoulutusta, vain nuoruuden into ja itsevarmuus matkaeväinä.... Vapisen vieläkin kun muistelen sitä.

Syksyllä -47 menin Kuusankosken Kansannäyttämölle kuukausipalkalla olevaksi iltanäyttelijäksi, päivät siis edelleen tiskin takana ja illat teatterissa. Koska vakituinen henkilökunta oli pieni, jouduin näyttelemään suuria rooleja siinä kuin ammattilaisetkin. Pohjalaisen "Antti", Valtarin Noita palaa elämään "Veikko" j.n.e. — Parasta koulutusta nuorelle näyttelijän alulle. Tässä vaiheessa olisi ollut Teatterikoulun vuoro, mutta se haave kaatui yksinkertaisesti taloudellisiin seikkoihin. Niinpä

...mie vaan paioilla parannan kaatioilla kaunistelen....

(Larin Paraske)

Sakkolan pitäjän väestön henkisistä harrastuksista ja kulttuurielämästä mainittaessa jokainen muistaa Helsingin keskustassa pronssipatsaana istuvan runonlajajan ja itkuvirsien taitajan Larin Parasken.

Paraske syntyi Inkerinmaalla Lempaalan Miskunmäessä joulukuun 27 p:nä 1833. Hänen isänsä oli Mikitta Mikitanpoika, joka oli joutunut Lempaalan Kusovan hoviin maaorjaksi. Äiti, samoin kuin

Yleisradio tarjosi minulle niihin aikoihin näyttelijän paikkaa Televisioteatteriin ja niin valitsin jälkimmäisen vaihtoehdon, enkä ole katunut. — Mielenkiintoista ja monipuolista työtä, jota olen tehnyt jo yhdeksättä näytöntökautta ja tuntuu jatkuvan.

äidinäitkin olivat Sakkolasta kotoisin. Äiti oli syntynyt Vaskelassa ja samaan kylään joutui 20-vuotias Paraske avioiduttuaan itseään paljon vanhemman leskimies Larilan Kaurin kanssa.

Larin Paraske eli aineellisesti köyhää, mutta henkisesti rikasta elämää runsaat 70 vuotta. Hänet siunattiin haudanlepoon alkuvuodesta 1904 Palkealan ortodoksille hautausmaalle. Vuonna 1911 Eteläkarjalaisten Nuorisoseurojen Liitto (Etelä-Karjalan Ns.) pysytti hänen haudalleen muistomerkkin ja sotien jälkeen sama seura myötävaikutti, että Hankkijan toimesta vuonna 1950 Helsingin kaupunginmuseon vieressä voitiin paljastaa kuvanveistäjä Alpo Sailon muovaama Suomen suurimman runonlajajan ja itkuvirsien taitajan pronssiin valettu hahmo.

Lempäälän-Vesilahden alueella

televisio, radiot ja kodinkoneet

aina edullisesti Kairimolta.

Asa ja Philips edustus

kairimo
KODIN TAVARATALO

aloin ottaa yksityistunteja laulusa, puhetekniikassa, roolianalyysissa j.n.e, joita seikkoja näyttelijä joutuu muuten jatkuvasti kehittämään ja pitämään yllä. — Siinä minun teatterikouluni.

Sen jälkeen Porin Teatteriin syksyllä -48 edelleen iltanäyttelijänä. Ja vihdoinkin -49 keväällä sain tarjouksen Varkauden teatteriin vakinaiseksi, eli ammattinäyttelijäksi. Varkaudessa meni vuosi ja sen jälkeen Hämeenlinnassa neljä vuotta. Se oli hyvin hedelmällistä aikaa monipuolisine rooleineen operettien buffoista, salonkikomedioiden sankareihin.

Ja sitten v. 1954 syksyllä pääkaupunkiin Kansallisteatteri—Työväenteatteri (Helsingin Kaupunginteatterin edeltäjä) lähinnä Vallilan näyttämön puolelle. Siellä m.m. näytelin parissakin operetissa, yhdessä saman pitäjän työntönnön Anneli Haahdenmaan kanssa. Se aika kesti seitsemän vuotta. Työteliästä aikaa ja mielenkiintoisia rooleja, aina Gogolin "Reviisorista" Valponen "Moscaan", plus edelleen operettien buffoja. Rooliluetteloon ei mielestäni tässä yhteydessä ole syytä laajemmin puuttua. Aina työn alla oleva rooli on mielenkiintoinen.

En ole pitänyt lukua roolien lukumäärästä, mutta eiköhän niitä liene lähemmäs 200. Opereteista salonkiin ja luonnekuviin. Mieluisimmat ovat ehkä olleet Gogolin "Reviisori" ja Valtarin "Gabriel tule takaisin", jotka ovatkin eräänlaisia sukulaissieluja.

Teatterin ja Tv:n lisäksi olen työskennellyt myös filmissä ja radiokuunnelmissa.

Ja sitten Arena-Jurkkaan kahdeksi vuodeksi, ensin näyttelijäksi ja apulaistohtoriksi (Sakari Jurkka oli johtaja). Jurkan siirryttyä Kansallisteatteriin, tuli minusta k.o. teatterin johtaja.

Sen jälkeen olin tienhaarassa: Johtaja vai näyttelijä?

Eläessään ei Paraske joutunut näin huomattavien kunnianosoitusten kohteeksi. Köyhänä mökinemäntänä hän sai raataa ja ahertaa jokapäiväisen elatuksen hankkimiseksi suurelle lapsijoukolleen. Kahdeksasta lapsesta ainoastaan kolme kesti ankaran elämän. Lasten kuolema, puute köyhyys ja sairaaloinen, ehkä vähän saamatonkin ja avuton aviomies eivät lannistaneet henkisesti rikkaan ja älyllisesti kehittyneen Parasken mielikuvitusmaailmaa. Ilmiömainen muisti auttoi häntä ankean arjen keskellä tallettamaan kaikki kuulemansa loitsut, itkuvirret ja kansanrunot. Tarpeen tullen hän pystyi niitä itsekin sepittämään. Tältä luku- ja kirjoitustaidottomalta sakkolalaiselta mökinemänältä on muistiinmerkitty yli 32 tuhatta säettä suomalaista kansanrunoutta.

Larin Parasken varsinaisena

löytäjänä pidetään kansatieteestä ja -perinteestä kiinnostunutta Sakkolan kirkkoherra Ad. Neoviusta. Hänen tarmonsia ansiosta Larin Paraske alkoi kiinnostaa "Helsingin herrojakin" ja ilmiömainen taitaja joutui monta kertaa käymään pääkaupungissa, jopa ulkomailla, taitojaan esittämässä. Kun Neovius siirtyi Porvooseen vieraili Paraske sielläkin runojansa muistiinmerkityttämässä. Samalla kun kansanrunoudesta kiinnostuneet kuuntelivat Larin Parasken itkuvirsiä piirsivät tunnetut kuvaamataiteilijat lehtiöihinsä luonnoksia. Tunnetuin Paraskesta maalattu kuva lienee Albert Edel-feltin maalaama. Siinä hän ilmeikkäästi hautaristiin nojaten esittää vaikuttavaa itkuvirttä.

Paitsi runonlaulajana tuli Larin Paraske pitäjäläisille tunnetuksi eräänlaisena sosiaalityöntekijänä.

Lapsikatraansa elättämiseksi hän

yrityksi hankkia kaikin keinoin varoja. Siinä mielessä hän otti kasvatukseen pari pietarilaista orpolasta. Lapset viihtyivät iloisin ja "satutaitoisen" kasvatustapansa puutteellisessa kodissa. Hänen kerrotaan kasvattaneen noin viisikymmentä suurkaupungin osatonta orpolasta. Kaikki kasvatusta, tavat ja elämänohjeet annettiin runomuotoisina ja jäivät varmasti kehittyvän lapsen mieleen.

Karu elämä ja synnynnäinen kauneudentaju olivat opettaneet Parasken myös taitavaksi käsityöntekijäksi. Hän käytti Sakkolan pitäjänpukua ja esiintyessään pyrki pukeutumaan siististi. Puvun harakka- eli sorokkapäähineen kirjontamalleja hän ompeli varmasti satoja. Jälkimaailmallekin niitä kerrotaan hänen kuoltuaan jääneen noin sata kpl. Lisäksi puvussa oli paljon koriste-kirjontaa puserossa, esiliinassa ja päällysvaipassa.

Tuskin minkään muun Suomen pitäjän puku on tullut niin tunnetuksi sivistyneistön piireissä kuin Sakkolan puku Larin Parasken ansiosta. Tuntuu ihmeelliseltä, että puvun käyttö Larin Parasken kuoltua laimeni pitäjässä niin, että kun viimeisten sotien jälkeen maakunnallinen nuorisoseuraväki ryhtyi voimakkaasti elvyttämään menetetyt kotiseudun kansanpuvun piirustukset hankittava Kansallismuseosta. Kenelläkään ei ollut evakkokuormassa ainuttakaan alkuperäistä Sakkolan naisen pukua.

Rouva Toini Valkosen aloitteesta ryhdyttiin puuhaan. Asiantuntija-apu saatiin maisteri Tyyni Vahterilta Kansallismuseosta ja puvun piirustukset teki taiteilija Alli Touri. Mallipuku valmistui vuonna 1947 ja sen jälkeen sitä on valmistanut Helmi Vuorelma Oy Lahdesta.

Käsityön- ja kotiteollisuusopet-

Ahon reunalta

taja Tyyne-Kerttu Virkki oli mukana tässä ensimmäisessä pukuhankkeessa vaikka ei ollutkaan täysin tyytyväinen puvun liaksi tehdasmaiseen valmistustapaan. Vuosikautia hän suunnitteli puvun aidompaa valmistamista vaativampia käyttäjiä varten ja vuonna 1967 hän voi esittää käsityönä tehdyn Sakkolan naisenpuvun. Sen harakkapäähineen malli on peräisin Larin Parasken mallistosta ja puvun vaativan sekä taidokkaan käsityöosuuden teki käsityönopettaja Anu Jänkävää Vokki Oy:n kutomista kankaista.

Äyrimöispuvut Karjalan Kannaksella ovat pääasiassa sinivoittoisia punaisella verkahelmuksella. Alunperin lienee Rautu-Sakkolan pukukin ollut sininen hartuushame punaisiin olkaimiin ja helmukseen. Sittemmin jotkut naiset rupesivat värjäämään lankojansa tiilenpunaisiksi sekä koristivat hameen helman hauskan punakeltaisin raitarimp-suin. Nykyisin sakkolalaiset käyttävät pääasiassa viimeksimainittua ja rautulaiset ovat hyväksyneet sinisen hartuushameen. Sakkolalaisten tiilenpunaisen hameen hartuushame on sininen. Kangas on 2-niitistä ja loimena käytetään valkaisuamatonta pellavaa ja kuuteena punakeltaista villalankaa.

Hartuushame on nimensä mukaisesti olkain- eli liivihame ilman erillistä liivi- eli takkiosaa. Kuusi lienee peräisin kreikanuskaisilta samoin kuin sorokka- eli harakkapäähine. Siinä rikas ja värikäs kirjonta peittää päähineen etuosan antaen ryhtiä tälle otsalta kohovalle vaimon päähineelle. Kirjontaa riittää vielä päävaatteen niskaan putoavalle helmustalle. Sama kuviointi ja väri-ilo toistuu puvun puserossa eli rekkopaidan rekkossa.

Sakkolan rekon korkeus on vain 8 cm, leveys on alhaalta 12 cm ja ylhäältä se kapenee 10 cm:ksi. Rekon oikeaa reunustaa koristaa vä-

Petäjärven Nuorisoseura "Mänty" vietti 70-vuotisen taipaleensa juhlaa Vesilahden Narvassa Osuuspankin kerhohuoneessa 16.4.-72. Oli ajatuksena viettää vain lyhyt hetki yksinkertaisin menoin menettä muistaen, mutta toisin kävi. Tilaisuudesta tuli juhla hehkuvin kukin, innostavin puhe, jokaisen mieleen tulvi muistoja kesästä, joka kerran oli kukkinut, tuli nuoruus, sen hehkuva usko ihanteisiin, isänmaahan. Nuoret voimamme, sen vanhoimme, olemme tämän valan myös pitäneet. Ne, joiden kohtalo on raskain nukkuvat nyt alla sankariristein. Me, jolle onni oli suopeampi vietimme juhlan

rikäs lankahapsutus jatkuu sen alaosaan. Vasen sivusta on hapsuton ja sepälus kiinnitetään hopeisella pyörösoljella.

Alunperin on Sakkolan puvussa ollut vain kaksi esiliinaa, kesä- ja talvikäyttöön. Myöhemmin emännät alkoivat sommittelemaan uusia esiliinan koristemalleja henkilökohtaisen makunsa mukaisesti. Syntyi karkeampia ja liankestäviä arkiesiliinoja ja hienoja juhlaesiliinoja. Entisöidyn puvun arkiesiliina on raidallinen revinäiskirjonnalla ja hapsutuksella somistettu. Pyhävaate on hienosta valkaisuamatomasta pellavasta kauniilla nyttinkipsillä ja "patsahilla" sekä tasapainoisella kirjonnalla koristettu.

Sakkolan naisella on ollut aikoinaan myös kesä- ja talvikosteli eli takki. Nykyisin, jolloin pyritään keventämään kansallispuvun kangasta ja yksinkertaistamaan koristeompelua on hyväksytty vain yksi kosteli tai kostuuli. Selkäosa leikataan yhdestä kappaleesta ja etuosan rintapielet kirjotaan kau-

täällä kaukana kotoisten kanervakankaiden tuoksuista, siteenä sinne vain "Mänty" ja sen 70-vuotinen toiminta, joka niin läheisesti liittyy tämän kuohuvan vuositamme mullistaviin tapahtumiin.

Tervehdyspuheen pitäjä, Viljo Purontaa, valotti selkeästi sitä elämän pohjaa viime-vuosisadan loppu-kymmeninä, sitä syyn ja seurauksen täyttymystä, jonka oli kerran herättävä toimintaan ihmisyyden puolesta.

Sysäyksen toimintaan antoi 1899 julkaistu helmikuun manifesti, siihen asti ei Sakkolassa ollut mitään valistustoimintaa, paitsi kirkon johtamaa kuorotoimin-

niiksi. Kiinnikkeenä on vaskisolki ja sen alaosaan vahvikkeeksi ommellaan säämiskäpalat. Samoin vyötärön sivusaumoihin ja hihansuihin.

Ellei ohjeissa ole neuvottu toisin, käytetään kansallispuvun kanssa aina valkoisia sukkia ja mustia yksinkertaisia kenkiä. Karjalaispukujen kanssa hyväksytään tarkoitukseen valmistetut lipokkaat.

Puvun valmistus, kankaan kutomisesta lähtien, käy mainiosti kutoma- ja ompelutaitoiselta. Lankoja ja malleja tai valmiita kankaita välittävät alan liikkeet. Työtä ja vaivaa siinä tietysti on, mutta ominkäsin valmistettu oman syntymäpitäjän puku on perhekal-leus minkä voi perintönä luovuttaa seuraaville sukupolville. Sakkolan keskeisin kulttuurihenkilö Larin Paraske teki Sakkolan puvun ikuisiksi ajoiksi tunnetuksi. Me voimme jatkaa hänen kuolematonta elämäntyötään ainakin pukuperinteen osalta.

Tyyne-Kerttu Virkki

VALVOTTU PUNNITUS JA LUOKITTELU TAKAAVAT TEILLE TEURAISTANNE PARHAAN RUHOHINNAN SEKÄ KESKITETTY MARKKINOINTI JATKUVAN TUOTANTOMAH-DOLLISUUDEN

SOT:n Tampereen alueen ostomiehet:

Erikki Kujala, Vaskivesi	puh. 934/56 941
Mauno Kimmunen, Viirrat	puh. 934/56 285
Ossi Neva, Kekkonen	puh. 934/2849
Ilkka Lähteinen, Yläväätä	puh. 934/6719
Eino Verkkoniemi, Orivesi	puh. 935/2185
Unto Ylä-Mononen, Orivesi	puh. 935/2130
Aulis Jussila, Eräjärvi	puh. 935/6178
Arvi Smolander, Tuutijärvi	puh. 71 477
Heikki Nummela, Sahalahti	puh. 73 730
Pauli Ala-Myllymaa, Kulju	puh. 676 164
Mikko Närkki, Toijala	puh. 937/21 581
Mauno Virtanen, Narva	puh. 77 810
Aarni Laimiala, Ikaalinen	puh. 933/6238
Aaro Laimiala, Hämeenkyrö	puh. 15 190
Raine Tiikkanen, Mouhijärvi	puh. 932/8230
Kauno Majamäki, Komu	puh. 82 170
Olavi Mattila, Tampere 25 Pispalan-	
valtat. 54 C 52 (Ylöjärvi-Kuru)	puh. 442 360
Antti Raukkola, Tampere 70 Pan-	
nunk. 25 (Teisko-Aitolahti)	puh. 630 327

SOT Pori
puh. 939/11 661

SOT Tampere
puh. 440 555

Kolmas pakkoluovutus — Pirkkalassa

Koti ja oma maatilkkku, ovat luoneet itsenäisen talonpojan tukipylvään, jota ei hevin luovuta ulkopuoliselle ilman ennalta luvattua hyvää korvausta vastaan. Sota ei ennalta kysy saako vai ei, näinhan Sakkolan väki on sen kokenut. Kylmä tieto on tuotu kansalle, nyt saatte lähteä, se on tosi kylmä tieto, joka ei paljon sydäntä lämmitä. Sakkolan väki on kahdesti saanut nyyttinsä pakata ja ottaa kapsäkkinsä mukaan, minkä on vaivoin pystynyt mukaansa ottamaan.

Kova kohtalo on yhden kansan osalle liikaa, jonka elämä on järkyttynyt perustuksia myöten ja epätoivo on vallannut mielen. Noita aikoja vanhempi ikäpolvi muistelee, samalla kun nuoruusmuistot tulevat esille noitten katkerien

taa esiintyi joissain kyläkunnissa. Se oli alku Sakkolan-Petäjärven Nuorisoseuran toiminnalle, joka oli aatteellisesti voimakasta, olihan mukana kahden laajan kyläkunnan parhaat voimat, mukanaan niitä, jotka olivat käyneet jo tiedonteitä.

Tämän, voimakas ja tulosrikas toiminta pysähtyi ensimmäisen maailmansodan luomaan tilanteeseen. Jatkuakseen taas, kun henkisesti ja valtiollisesti vapaat tuulet tulivat. Tämän tauon aikana heräsi ajatus seuratoiminnan jakamisesta kahtia. Suvanto oli vaikea, toimintaa häiritsevä, silloinkin, kun laine hymysi, puhumatta silloin kun ärjyi syysyön myrskyt. Jo se toiminta mitä noina vuosina voitiin harjottaa, kai tapahtuikin erillisenä omassa kyläkunnassa. Kesällä 1917 kokoontuivat petäjärveläiset pitämään omaa vuosi-

kärsimysten jälkeen, nuoruus eletään jälkeen päin moneen kertaan.

Nyt rauhan aikana, tuo sama kohtalo toistuu saman heimon osalle kolmannen kerran pakon edessä, kodista lähtö ja metsän menettäminen, joka on maatilan ainoa tukipylväs ja elinehto. Nyt eivät tosin aja panssarit takaa kotoa pois, nyt on käyty sotaa paperin ja kynän avulla. Kyseessä on Pirkkalan lentokentän rakentaminen, kentän alle jää etupäässä metsää. Talon ehkä joutuu menettämään Iida Jortikka, metsää menee Jenny Laamasen, Arvi Kuisman, Juho Kelon, Koppasen perikunta, Aune Sipiläinen, Anni Isotalon, mahdollisesti vielä, kun kentän lopullinen selvyys tulee Huugo Pitkänen ja Kaija Lindholm? Kuviot ovat vielä paikoin avoinna,

kokoustaan ja aloittamaan omaa toimintaa. Seuran nimeksi otettiin Petäjärven Nuorisoseura "Mänty". Jo vuonna 1920 seura sai ostetuksi oman talon, entisen Lampun liiketalon Ryhmästä. Toimintanedellytykset olivat nyt ratkaisevasti muuttuneet. Seuran toimintaan tuli mukaan runsaasti lahjasta, esiintymiskykyistä nuorisoa, jonka harrastus oli moninaista, näyttelemistä, laulua, soittoa ja urheilua, tiedonhalukin oli suuri ja pysyvä, opintokerho toimikin tuohon kohtalokkaaseen syksyyn 1939 asti.

Tähän silloiseen nuorisojoukkoon nojaten, seura edelleen on ollut toimintakykyinen, sen osoitti taas vietetty 70-vuotisjuhla. Ja jokainen mukana ollut juhlavieras kantoi sisimmässään ajatusta, että vielä ei kaadeta Sinua Mänty.

Viki

keltä menee ja meneekö. Nyt on luonne toinen, kuin sodassa, siitä on ilmoitettu etukäteen asukkaille pois muuttamisesta ja metsän menettamisestä. Alkuun tieto sai hyvin sekavia tunteita, tuli pidettyä kokouksia ja tuomareiden apua oli kysyttävä, jotka myös hoitivat näitä asioita maksua vastaan.

Kun metsä menee, menee tulonlähde, vuotuisten rakennusten korjaukseen tarvittavat puu raaka-aineet sekä polttopuut. Maatalo ilman metsää, on kuin liikeyritys ilman vientiä. Osa metsästä on laskettu pystyyn jäävä puu, kesällä on luvassa lisää laskutoimituksia, jolloin puuhakkuut loppuvat niiltä osin. Alue tulee jäämään kentän äärialueeksi ja varuskunnan käyttöön. Nämä toimenpiteet jälleen laittavat Sakkolan väen hakemaan ja suunnittelemaan uusia elämisen muotoja, sanotaan, että siihen on totuttu, mutta on vähän liikaa yhden sukupolven harteille pakkomieli luopua omistaan. Pakon edessä on jälleen suunniteltava uusia suunnitelmia.

Eero Koppanen

Antti Söyrinki

SEKATAVARALIIKE

NARVA OJOINEN

PUH. 77 071

Muistan Kirveenmäen

Kirveenmäellä vihittiin oli häihin kutsuttu suku. Pääs poikakin mukana vanhempain päällään parhain puku.

Monet vuosikymmenet on muistissani pysynyt eräs lapsuusaikani häämatka, jolle pääsin vanhempieni mukana. Olin kait 11—12 vuoden ikäinen kun matkustettiin vihkitilaisuuteen äitini sukulaistaloon Kirveenmäen kylään joka kylä eroitettiin Metsäpirtin seurakuntaan kuuluvaksi silloin kun Metsäpirtti erosi emäseurakunnasta itsenäiseksi seurakunnaksi. Kansankielessä kylä kulki Kirveenmäen nimellä, mutta opintieillä kulkeneet ja tietokirjat tunsivat kylän Kirvesmäkenä. Jokainen meistä muistaa tämän nimen talvisodan ajalta, piirtyihän tämä nimi silloin pyryvästi Suomen historiaan.

En jaksa muistaa miten me Hiekkarantaan mentiin, luultavasti meidät saatettiin ja haettiin laiskan sitkeällä laukkipäällä hevosella. Hiekkarannasta alkanut laivamatka oli minulle uutta ja siksi piirtyi syvälle mieleeni. Silloin Suvannolla liikennöi 99 hengelle rekisteröity höyryvene "Suvanto" joka saapui Sakkolan Hovinrannasta, savua tupruttaen ja elämän ilosta huutaen! Vauhti oli kova, vana takana leveni kuin "sontikka" avatessa, kunnes järvi jälleen tyyntyi illan rauhaan. Laiva ajoi Hiekkarannassa suoraan laiturin sivuun, että jumpsahti, ei siinä mitään varppeja eikä touveja käytetty, keula vain rantahiekalle suhahti. Kun matkustajat olivat siirtyneet paikoilleen kannelle, saneli kapteeni puhutorveen käskyn: — Takaasiin! Heti alkoi vesi pyöriä ahterin alla, laiva kääntyi kohden Sakkolan Kirkkorantaa. Kun

kippari oli käskennyt: — Täyvellä ettee! lähti hän rahastamaan matkustajia ja kansimies ajoi laivan yli selän Virkin rantaan.

Täällä Virkin rannassa oli oikein "satama", jossa katettu laiturijärvi ja leveä kävelysilta ja jonkin kivenheiton päässä toinen laiturijärvi, josta juuri hinaaja "Sakkola" alkoi jumpsuttaa kohti Koukuniemeä. Kun Virkin laivalla, "Sakkolalla", oli jonkin verran sivuliikettä, heiluntaa, ajon aikana päivittivät naiset: — Voi, voi jos tuo laiva pyllähti, nii mitä myö siit tehiä? Toinen valisti, että mitä me on muuta tehtävä, ko huuvea nii paljo ko ikinä jaksetoa... Mutta, eihän Virkin laiva yrittänytkaan kaatua, vaan kuljetti puutavaraa niin kauan kuin oli tarvetta.

Matkustajana laivassa oli myös jokin vieras herra, pyyhkeillä hienosankaisia silmälasia ja ihasteli ääneen, että on tällä järvellä toinenkin laiva... ja jatkoi: — aivan ihastuttavaa, romanttista... Nyt vuorostaan oli isäntien kohenettava ryhtiään ja nostettava ryntäitä kun selittivät: — Onhan

se! Ja kohta tulla jumpsuttaa vielä kolmaskin konealus vastaan, kun "Runo" rytkyttää ylävirtaan päin. Minä en kyllä koskaan päässyt "Runon" vauhdista nauttimaan.

Suvannon rantakylällä oli jokaisella oma laiturinsa, parhailla parittain. Tältä matkalta jäi erikoisesti mieleen Lapinlahden "pitkässä varressa" oleva laiturijärvi. Lie ollut poikkeuksellisen matala ranta kun laiturijärvi oli useampia kymmeniä metrejä pitkä, aivan kuin jättiläisen järveen heittäjä puurolusikka. Ihmisiä oli rykki täynnä ja poikasta pelotti, että putoavat järveen jos laiva vähän pärtäyttää päin laituria. Mutta eihän se pärtäyttänyt, vaan ihmiset kipasivat ylös laivaan, ostamaan bufvetista jotain parempaa, ehkä limonaadia, ehkä mietoa mallasjuomaa...

Myös Kekkilän rannassa oleva laiturijärvi jäi mieleen, laivahan ajoi kuin kainaloon, josta ei ensi hätään luullut pois pääsevän.

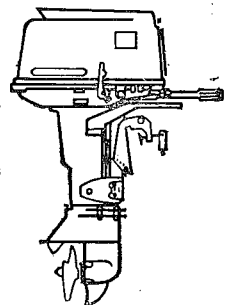
Kun lähestyttiin Riiskaa ja Kirveenmäkeä olin kovin utelias ja jopa jännittynyt, että millainen on

Vesillä liikkuville

TALOUDELLINEN TOHATSU
JA KESTAVÄ

Joka mallissa vaihteet eteen-vapaa-taakse, tehot 5—25 hv. Painot 20—43 kg. Hiljainen käyntiäni myös pienissä malleissa. Kahden vuoden takuu.

TOHATSU on meillä.

Tuotanto

äijäni kotikylän ranta. Tosiaan, ranta erottui toisista rannoista. Vaikka Suvannolla oli rantatörmää melkein kaikkialla, ei missään ollut semmoista. Ranta nousi pystysuoraan vedestä, ikään kuin esteenä eteen, josta ei näyttänyt mitenkään ylös pääsevän kipuamaan. Mutta, laiturilla oli rakennettu kiinteästi törmään, vankempi ehkä kuin missään muualla, aivan kuin törmän sivuun kasvanut kylkiäinen. Mutta myös tie oli loivennettu rantaan ja rykillä oli nainen ja mies meitä vastassa ja minullekin tervetuliaisiksi "räppäsivät" kättä.

Kirveenmäki oli vähäinen kylä, jotain 7—9 taloa, aivan Sakkolan pitäjän ja Metsäpirtin rajakylänä, kuuluen Metsäpirtin puolelle meidän vuosisatamme ajan. Kylän asukkaista suurin osa kuului Ukosen sukuun.

Silloin 20-luvun alussa oli kylässä melko lähekkäin vanhempia ja uusia rakennuksia, sekä puutarhoja ympärillä. Ehkä pihapuitakin, mutta yleisvaikutelma oli pojan sieluun piirtyvä avara maisema. Kumminkin jo silloin 20-luvun alussa oli kylässä jotain muuta: — Puutarhoissa ja pihojen piirissä kivibunkkerit, joiden suut ammittivat uhkaavina...

Samoihin pihoihin, samoille pelloille kaivettiin 1939 taisteluhaudat ja muutoutui se maisema jonka vaiheita runoilija Yrjö Jylhä niin antaumuksella runoissaan kuvaa. Tämä talvisodan Kirvesmäki oli rautaa, hurmetta, hätää, kärsimystä, uhrautumista, sankaruutta ja terästä monessa mielessä.

Minun piti kertoa ilojuhlista, vihkiäisistä. Muistan häät sanomattoman selvästi. Talonkin muistan, naapuritalon ja toisenkin. Mieleeni piirtyi komea sulhanen, Laatokan kalastaja, kertoivat naiset kuiskauksin. Morsian ilopäivänään niin runsaasti kyynelehti... tästäkin naiset supattivat ja ihmettelivät.

Kiviniemen Urheilijat — KU

(Jatkoa)

1919 tapahtui eräs merkittävä muutos suomalaisessa urheilussa. Poliitikot olivat havainneet urheilun voimatekijäksi yhteiskunnassa, joka oli koetettava saada hallintaansa. Perustettiin TUL ja urheiluunkin alkoi tulla poliittista väriä.

Kasarmilassa oli asevelvollisena Pentti Haanpää, joka haki päivittäin Kasarmilan postin hevosella Kiviniemen asemalta ja kirjoitti vapaa-aikoinaan humoristista mutta hajoittavaa teostaan: Kenttä ja Kasarmi.

Urheilumme 20 vuotta kestänyt loistokausi: Tukholman Olympialaisista — Los Angelesin olympialaisiin 1932, jolloin Paavo Nurmi estettiin loistokuntoisena juoksemasta marathonuoksuja — alkoi vähin erin eri syistä muuttua laskuun.

Kiviniemen ravirata herätti minussa pikkupoikana valtavaa kunnioitusta: se oli poikkeuksellisen

~~~~~  
Itki ilosta, ehkä niin. Aavistiko kaiken elämässä kokemansa: Laatokan raskaat laineet, sodan murskaavan otteen... Kaikki jääköön meille arvoitukseksi, ellei hän itse siitä meille halua kertoa.

Kun on nähnyt Laatokan myrskyisenä ja kuunnellut Taipaleen jylisevän pauhun, on ajatellut kaiken ajallisen ihmiskäsin tehdyn ainiaksi menneen.

Mutta koskaan eivät myrskyt ole olleet tyyntymättä ja laineet ovat laantuneet tyveneksi illaksi. Minäkin muistan vielä Kirveenmäen taattoni leikkitalantereen.

Viljo Purontaa

mittava aikaansaannos — 1000 m ratoineen ja aitoineen.

Urheiluopiston juoksijoitten treenari Paavo Karikko ehdotti, että raviradalle tehtäisiin pehmeämpi 400 m:n harjoitusrata ja muutamia kenttälajien harjoituspaikkoja. — Kyllä me innolla töihin ryhdyimme, mutta keskenhän ne sitten jäivät — silloin ei saatu vielä valtion rahallista avustusta.

Kyllähän Paavo Nurmi oli harjoitellut Matti Talan kanssa raviradalla ja Kiviniemen maanteillä ollessaan Porin Rykmentissä asevelvollisuuttaan suorittamassa ja ylti aikanaan 7:n olympiakultaan ja n. 30:n maailmanennätykseen, mutta Karikko, joka oli seuranut myös Nurmen harjoittelua, suositteli joustavia luonnonratoja.

Se seikka, että Kiviniemessä asui kaksi maineikasta olympiakävijää: Konrad Åberg ja Julius Saaristo ja että — Urheiluopistolla oli tai suorastaan vilisi kuuluisuuksia — yleisurheilun, painin ja voimistelun piiristä, herätti yleistä innostusta Kiviniemen vaikutusalueella.

— Entä sitten ne maan mainiot köydenvetokilpailut, joissa suuret miehet rynnivät. — Köysi oli pitkä ja paksu. — Kaksi raavasta joukkuetta miehiä köydessä kiinni ja ankkureina köyden päissä: Kaitalan Kalle toisena ja Käpi Ale toisena. — Oli siinä ähkyä ilmettä ja irvistystä.

Alkoivat tulla Kiviniemeen jo uudemmat joukkueurheilumuodot — kuten Tahko Pihkalan kehittämä pesäpallo ja englantilainen jalkapallo.

Olihan meillä voimistelujoukuekin, jossa Heikki Savolaisen

väittämän mukaan oli erittäin lahjakkaita voimistelijoita. Tehtiin jättiläiset ja muut temput. — Oltiinpa Helsingissäkin voimistelmassa ja otettiin oikein valokuva, joka voi vielä löytyä jostakin.

Tämän muistelman kirjoittaminen on ollut minulle harvinaisen vaivanalaista — asiatietoja on vähän ja nekin muistinvapaisia. Tuntuu kuin riepottelisi rikki omaa persoonaansa: — Niin rakkaita ovat ihmiselle parhaat nuoruutensa ajan muistot.

Kaikki muuttuu: urheilulajitkin muuttuvat yhä teknillisimmiksi, — Ilmari Turja kertoo joutuneensa Keski-Eurooppalaiseen Urheiluhotelliin. — Hänen jalkoihinsa oli sidottu mahdollittoman suuret kengänmoukulat, annettu jäykät ja raskaat suksen tapaiset ja haaperiin yltävät suksisauvat — käsketty nousemaan hiihtohissillä ylös vuorelle ja laskettelemaan sieltä alas — suomalaisella sisulalla. Turja pystyi tuskin moukuloillaan kävelemään ja korkeata vuotta katsellessaan sanoi, että "jos tuonne mennä täytyy niin joku toinen saa olla minun edusmiehenä. — Meillä kotonakin sanottiin, että jos helvetti on ja sinne täytyy, niin akka meiltä."

Meitä suomalaisia vaivannee harvinaisen väkevä pätemisen tarve ja siitä johtuen kateus ja kohtuuttomuus, — ja edelleen jälkeensä jääneisyys melkein kaikilla elämän aloilla — näennäisestä korkeasta kansantulosta huolimatta.

Dostojevski sanoi aikoinaan: "Kaikki länsimaiset aatteet muuttuvat Venäjällä — uskonnoksi", niin kuin kävi myöhemmin kommunismillekin.

Meillä tahtovat nykyään kaikki aatteet muuttua politiikaksi. Tosi-asiassa meidän demokratiamme on vähin erin muutettu oligarkiaksi — harvainvallaksi: Asioita ei enää päättää eduskunta, eikä halli-

# Haitermaan Naisvoimistelijat

20-luvun loppupuolella perustettiin Haitermaahan Suomen Naisien Liikuntakasvatusliiton alainen seura, joka toimi vireästi aina talvisotaan asti. Perustavassa kokouksessa oli läsnä Haitermaan ja Pannusaaren tyttöjä suurin joukoin. Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin rouva Alma Kiviranta (mamma) ja voimistelunohjaajaksi opettaja Sanni Naskali.

Alku oli uutta ja outoa, mutta mikä puuttui taidossa sen korvasi innostus. Harjoituksia pidettiin kerran viikossa kansakoululla. Paitsi tavallisia "treenausharjoituksia" oli nuori into vetämässä pian "esiintymään". Omalla Nuorisoseuran talolla pidettiin iltoja, esitettiin voimisteluohjelmia, laululeikkejä, kansantansseja, kaksintansseja y.m. Myöhemmin tehtiin vierailuiltoja ympäri Sakkolan, eri kyliin, vieläpä naapuripiitäjiinkin.

Jonkun aikaa toimittuaan seura tarvitsi lisää "ohjaajia" ja uutta intoa ja taitoa työhön.

~~~~~  
tus, eikä liioin presidenttikään, vaan eri organisaatioitten sisärensänsä: sangen rajoitettu määrä henkilöitä.

Tällaisten peitettyjen, sekamuotoisten organisaatioitten en usko vastaavan yhä enemmän kehityksensä jättävän maamme kehitystarvetta.

Toivoisin hartaasti, että kansa palaisi harhaluuloistaan todellisuuteen ja ensi töikseen muodostaisi yhden ja yhtenäisen Urheiluliiton.

Arvo Koho

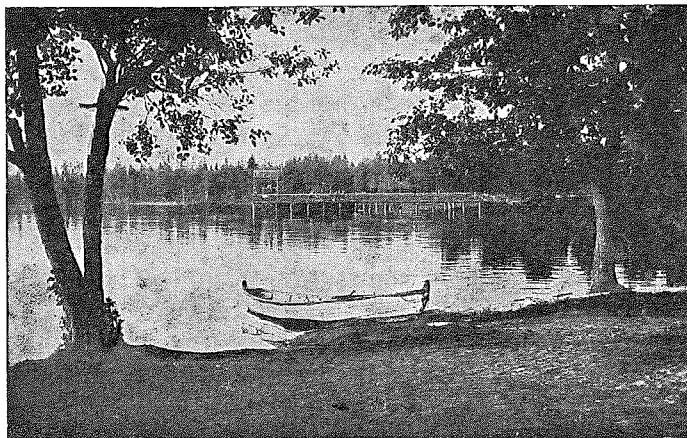
Viipurin Tanhuvaaraan järjestettiin kesäisin voimisteluohjaajakursseja. Sinne lähetettiin ensimmäisenä Aino Naskali (nyk. Koiranen) ja parin vuoden väliajoin Hilja Koiranen ja Rauha Koiranen (nyk. Kairesmaa). Tanhuvaarasta palaavat olivat täynnä intoa ja voimisteluharjoitukset saivat uuden sysäyksen. 30-luvun alkupuolella osallistuttiin Viipurin maakuntajuhlien voimisteluohjelmaan. Juhla oli innoittava ja antoi rohkeutta uusiin yrityksiin. Kun v. 1937 lähestyivät Helsingin Suurkisat aloitettiin voimisteluharjoitukset hyvissä ajoin. Suurkisoihin osallistuttiin yhdeksän tytön joukolla.

Saman vuoden syksyllä seuramme täytti 10 vuotta. Tämän juhlan valmistelut vaativat paljon työtä. Siellä esitettiin monenlaista ohjelmaa. Eniten harjoitusta vaativat pitkät voimisteluesitykset ja purpuri. Viimeksi mainittuun olimme saaneet Haitermaan Miesvoimistelijoilta "virka-apua" tanhupareiksi. Nämä, samoin kuin kisaohjelman ohjasi Rauha Koiranen.

Nykyisiin mittapuihin verrattuna olivat esityksemme vaatimattomia, mutta kiitollisuudella muistamme sitä alttiutta, jolla varsinkin silloiset johtajat toimivat seuran hyväksi. Heistä Sanni Naskali on jo siirtynyt ajan-ajan taakse. "Mamma" Kiviranta oli joukossa innoittavana sieluna. Jokaista kannusti seuran perustavassa kokouksessa lausuttu elämän tavoite: — Terve sielu, terveessä ruumiissa.

Elsa Hätönen

Urheilu- ja erikoisharrastukset JP 4:ssä ennen sotia

Kasarmilan rantaa

Urheilu kaikkine muotoineen palveli puhtaasti fyysillisen kunnan ja sot.koulutuksen kehittämistä pataljoonassa. Tästä johtuen urheilu useasti joukkueurheiluna sisältyi jo pataljoonan palvelusohjelmiin. Sellaiset lajit kuin ammunta, hiihto, pyöräily, uinti ja juoksut olivatkin päälajeja, joskin jalka- ja pesäpallo, kuin myös kenttälajit antoivat oman värinsä innokkaalle harrastukselle. Edustusurheilu joukkueina oli verrattain hyvällä tasolla, mutta yksityisiä huippu-urheilijoita ei riveistä löytynyt.

Edustusurheilun etualalla olivat puolustusvoimain kesä- ja talvikilpailut, sekä aliupseeriliiton kilpailut. Aliupseeriliiton kilpailut olivatkin sodan edeltäneinä aikoina muodostuneet hyvinkin korkeatasoisiksi. Noissa kilpailuissa ampu-mahiihdossa JP4 oli joka vuosi ylivoimainen voittaja. M.m. v. 1939 Valkjärvellä neljä partioon kuuluvaa miestä olivat kaikki viiden parhaan joukossa (neljä miestä sai hiihtää ja kolmen tulos laskettiin partiotuloksena). Puolustusvoimain partiohiihdossa JP4:n

partio sijoittui aina keskivälille tuloluettelossa.

Ammunta urheiluna rajoittui etupäässä kantahenkilökunnan keskuuteen. Miehistö suoritti vain kouluamunnat ja kilpaili niissä sekä mieskohtaisesti, että yksiköiden välisinä kilpailuina. Kantahenkilökunta harrasti myös henkilökohtaista kilpa-ammuntaa. Ottelut naapurijoukko-osastojen ja suojeluskunnan kesken olivat kovasti suosittua sekä yleisiä.

Kun pataljoona muuttui pp-joukko-osastoksi ja sai polkupyörät, niin myös pyöräurheilu tuli kuvaan mukaan ja JP2 olikin kohta hätää kärsimässä kilpauralla.

Pataljoonassa pidettiin säännöllisesti sekä kesä- että talviurheilupäivät ja tällöin tulivat melkein kaikki urheilulajit ja muodot mukaan aina uinnista nyrkkeilyyn ja painiin saakka, kenttälajeista kaikki ottelut mukaan luettuna.

Pesä- ja jalkapallo oli myös kovasti tapetilla. Näitä otteluita käytettiin sekä sotilas- että siviilijoukkueiden kesken. Jalkapallossa oli v. 1938 huonoa onnea. Kers. V. Kärkkäinen kuoli Käkisalmissa

SJR:n välisessä ottelussa, pukaten päällään palloa niskanikaman katkeamiseen. Samana vuonna kaksi upseeria sai jalkamurtuman ja niin JP4:n komentaja ev.l. Nurmi kielsi jalkapallokilpailut toistaiseksi pataljoonan pelaajilta (joka kiello lienee vieläkin voimassa?).

On aikanaan sanottu, että urheilu on armeijan syöpä? Sotaa edeltäneissä oloissa ja sodan rasitukset tuntien, se oli ehdoton ja välttämätön.

Ratsastuksen asettaisiin erikoisharrastusten ryhmään enkä urheiluun kuuluvana. Tätä liikuntamuotoa pataljoonassa hoiteli vääp. V. Tossavainen, toimien tallipäällikkönä ja kuljetusten johtajana. Ratsastusta harrastivat etupäässä upseerit ja vain muutama aliupseeri. Vääp. Tossavainen tyttäri-neen esiintyi useasti myös kilparadoilla, missä kiitolaukka näytteli huomattavaa osaa.

Metsästysharrastuksesta jänismetsästys kulki etualalla. Tällöin Tiilikaisen ajokki Isto ja Leikkaan Raiku olivat muita edellä, joskaan emme saa sivuuttaa kapt. Nisulan uskollista ystävää, se ei saanut koskaan poistua näköetäisyyden ulkopuolelle isännästä ja tälle parille jänikset vain vilkuttivat pensaan takaa. Luutn. Valkosen ja Temmeksen pystykorva Pyry hallitsi taas lintumaailmaa, joskaan emme saa sivuuttaa Välimäen Tesua, mikä yleiskoirana ajoi jänikset ja haukkui linnut sekä metsässä että muualla, joskin isännällä jänönpäälät metsään mennessä olivat tiukasti repun sisällä, kun taas palattaessa käpälät näkyivät hyvin repun ulkopuolella ja reppu oli kovasti pullea, mutta muuten ihmeteltävän köykäinen painoltaan?

Kalastuksesta taas vastasi kers. Leikas niin rauhan kuin sodankin aikana ja toiset kulkivat hänen vanavedessään. Kun kers. L:n ja juurivihityn nuorikon vihkitilai-

JP 4:n sairaala

Pataljoonan sairaala henkilökuntineen toimi tavallaan pataljoonan sydämenä. — Sairaala hoiti kokonaan terveyshoidollisen puolen, samoin kuin sairaitten huollon ja hoidon. Kaikellaiset terveystarkastukset, rokotukset, ja valistus kuuluivat ennakkohoidon puolelle ja sairashoitoon aina ys-

suus päättyi au-kerholla siinä 2—3 maissa, niin ylkä vei nuorikkonsa kiireesti naapuriin ja itse lähti pikakyydillä Kiviniemen koskelle harreja onkimaan!

Hyljemetsästys Laatokalla oli saamassa myös jalansijaa kantahenkilök. harrastuksena. Allekirjoittanut v. 1939 pääsiäisentienoil-la kahdenviikon aikana ampui niitä 12 kpl. Metsästys oli tosi jännittävää ja tarkkaa hommaa. Kulkien potkuen potkurilla kevättalven heikoilla jäillä n. 20 km rannasta oli uhkrohkeata peliä. Kaverin saanti mukaan retkelle oli vaikeata ja siksi saikin yksin seikkailla usein sumussa ja sulassa, railoja ja sulia paikkoja kierrelen.

Olen tässäkin kuvaillut sekä urheilua kuin muitakin harrastuksia lyhyin ja katkonaisin ottein sieltä sun täältä. Olen myös ottanut mukaan henkilökohtaisia huumoriksi jo aikanaan käyneitä kohtia, jotka elävästi osoittavat, että toiminnasta ja harrastuksesta oli viihdytystä ja iloa niin hyvin asianomaiselle kuin naapureillekin.

Jos Jumala olisi suonut oloa ja elämää Kannaksella niin uskon, että Sakkolasta olisi kehittynyt aina vauraampi, kaikkien hyvien harrastusten ja toinen toistaan rakastava asuntoyhteisöjä käsittävä yhdyskunta, eli pitäjä.

Aapo Repo

kästä ja nuhasta jopa kuolemaan johtaviin sairauksiin ja tapaturmiin saakka.

Sairaalan koko Kiviniemen olin-ajan vääpeli Lauri Tiilikainen kertoi asiasta seuraavaan tapaan: Hänen tultuaan v. 1920 8./SJR:n asevelvollisuuttaan suorittamaan Kouvolaan, joutui hän kohta LAK:n B-kurs. Viipuriin. Asevelvollisuuden suoritettuaan jäi hän kanta-aliupseeriksi SJR:n Viipuriin. Käytyään LAK:n A-kurssin hänet siirrettiin v. 1926 Kiviniemeen sairaalan vääpeliksi. Pataljoonan lääkärinä toimi tällöin toht. Kalke, sairaanhoitajana Maija Saima, lisäksi muutama lääkin-täsotamies. Myöhemmin täydennettiin sairaalan henkilökuntaa lääkintäaliupseereilla kers. Turpeinen, Koiviston veljekset, Kelka ja Paukkunen. Tällä joukolla hoidettiin tehtäviä sairaalassa, yksiköissä ja koko pataljoonan alueella.

Sairaalarakennus oli puurakenteinen ja vain muutaman kymmenen vuodepaikan käsittävä. Eräänä keväisenä aamuna v. 1936 paloi sairaalarakennus, palon syyksi todettiin sähkökattilan päällejäminen, veden kuivuttua keittimestä avopöydällä, sai tulipalo alkunsa ja sairaala paloi melkein koko-

naan. Välillä sairaala toimi 1:n ja 2:n komppanian luentosaleissa, uusissa kivirakenteisissa rakennuksissa järven toisella puolella. Tällöin toimi pataljoonan lääkärinä toht. A. Peltonen, hammaslääkärinä Asta Kontiopää, sairaanhoitajatäydennyksenä Liisa Laurila sekä edellämäinut lääkintä-aliupseerit ja lääkintämiehiä varusmiehistä. Kiviniemessä v. 1921 valmistuneet puukasarmit sairaalarakennuksineen senaikaisiksi olivat aika hyvät, kangasmaastot terveellisiä. Paikan syrjäisyys oli eduksi terveystilanteelle esim. sukupuolitauteja ilmaantui verrattain vähän.

Yleisvaikutusta terveystilanteesta täytyi pitää hyvänä. Kaikesta edellä kerrotusta huolimatta valittavasti kuolleisuutta sattui useastikin influenssan, tulirokon ym. aiheuttamana ja tapaturmia myös sattui aina vuoteen 1930 saakka. Äkillisiin kuolemantapauksiin vaikutti suuresti, että lääkäreitä ei ollut aina paikan päällä. Pataljoonalla ei ollut sairasaajoneuvoa vaan oli se aina tilattava Viipurista saakka (90 km) ja useasti tapauksen pelasti vain sairaalan henkilökunnan kätevyys ja nopeus. Tulkoon tässä kerrotuksi eräskin tapaus vääpeli Tiilikaisen toiminnasta. Oli pyhäpäivä, pataljoonassa oli sijaislääkäri ja hänkin tavanmukaan poissa, ilmeni kaksi vaikeaa umpisuolitapausta,

Viljelijänä ostan
MAATALOUSPALVELUSTA

koska sillä turvaan
● vapaan kilpailun jatkumisen
● edullisen hintatason säilymi-sen

Varatkaa aineet ennen kevät-kiireitä

MAATALOUSPALVELU OY

Huittinen
69 747

Toijala
36 755

Vuosia täyttäneitä

75 VUOTTA täytti 14.4.-72 emäntä Sanni Laamanen Pirkkalassa. Hän on syntynyt Suistamalla, toimi tarkkailukarjakkona Sakkolassa. Solmittuaan avioliiton mvj. Vilhelm Laamasen kanssa tuli hänestä maalaistalon emäntä Sakkolan Sipilänmaelle, josta alkanut evakkotai-

väapeli tilasi omalla vastuullaan divisioonan portaasta Viipurista sairausauton, miehet nopeasti sairaalaan, jossa heidät heti leikattiin ja niin miehet pelastuivat. Häntä tapauksissa annettiin apua myös siviiliväelle ja tehtiin kotikäyntejä.

Kun pataljoonan lääkäri asui Kiviniemen keskustassa pitäen siellä vastaanottoa, kävi siviiliväki myös pataljoonan lääkärin vastaanotolla. Pataljoonan uusi sairaala valmistui v. 1939 ja siitä tuli niin hyvä, että se tyydytti sen ajan tarpeen. Sairaala oli jo muuttanut uuteen rakennukseen ja toimi jo siinä, kun sitten tulikin aika jättää Kiviniemi ja lähteä sotapoluille.

Kirjoittaja väapeli Lauri Tiilikainen on kuollut tämän kirjoituksen lähettämisen jälkeen.

val monien vaiheitten kautta päättyi Pirkkalaan, jonne Laamaset rakensivat uudet maanviljelysrakennukset ja kodin. Hänen miehensä kuoli v. 1961, leskeksi jääneenä vetäytyi hän pois varsinaisesta maanviljelyksestä. Emäntä Laamanen on ollut mukana monissa luottamustehtävissä. Marttatyö on ollut hänelle hyvin läheistä, ja Marttojen toiminnassa hän on toiminut monia kymmeniä vuosia, ollen edelleen Pirkkalan-Sakkolan Marttayhdistyksen puheenjohtaja.

75 VUOTTA täytti rva Emilia Vanhanen Helsingissä.

70 VUOTTA täytti 28.2.-72 rouva Helena Laulajainen o.s. Susi Viialassa. Hän on syntynyt Metsäpirtissä, kotikylä Sakkolan Kiviniemi.

70 VUOTTA täytti 15.3.1972 mvj. Väinö Saksanen Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Riiskasta. Mvj. Saksanen toimii lehtemme asiamiehenä.

70 VUOTTA täytti 19.3.-72 rva Hilja Saretsalo ent. Sikanen o.s. Karppanen Raisiossa. Hän on syntynyt Sakkolan Riiskassa, kotikylä Sakkolan Valkjärvi.

70 VUOTTA täyttää 28.5.-72 rouva Saima Toivola o.s. Silvasti Vihdissä. Kotikylä Haidermaa.

60 VUOTTA täytti 25.2.1972 Aune Mustamo, o.s. Aho Saarijärvellä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

60 VUOTTA täytti 6.2.-72 Väinö Rastas Punkalaitumella. Viime numerossa olleeseen uutiseen korjaamme seuraavat tiedot: Hän on kuullut kirkkovaltuustoon, ei kunnanvaltuustoon, kuulunut osuuskaupan hallintoneuvostoon ei op. hallintoneuvostoon. Valitamme uutisemme virheelisyyttä.

60 VUOTTA täytti 11.5.-72 taiteilija Eino (Eka) Karppanen Helsingissä. Hän on syntynyt Sakkolan Röykkylässä. Avustanut lehteämme kirjoituksin ja piirtänyt melkein kaikki lehtemme kansikuvat ja valmistanut painolaatat. Eka on myös

lehtemme asiamies. Kuuluu Helsingin Sakkola-seuran johtokuntaan.

60 VUOTTA täytti 18.5.-72 johtaja, vaaturimestari Terho Myllö Helsingissä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä. Joht. Myllön vaaturiliikkeessä on valmistettu mm. Suomen korkeimman upseeriston virkapukuja.

50 VUOTTA täytti 13.4.1972 mvj. Vilho Meskanen Vilpulassa. Entinen kotipaikka oli Sakkolan Kaarnajoen kylä.

50 VUOTTA täytti 28.4.-72 varas-tokirjuri Reino Volanen Tampereella. Kotikylä Sakkolan Kiviniemi.

Kuolleita

Martti Kekki synt. 6.8.1885 Sakkolan Pannusaareissa, kuoli 30.3.1972 Lempäälän Herralassa. Hän oli innokas hevosurheilun ystävä ja Hevosystäväseuran kunniajäsen.

Eeva Maria Pitkänen synt. 19.12.1888 Sakkolan Kirkonkylässä, kuoli 21.3.1972 Helsingissä.

Anna Sofia Kiuru synt. 31.12.1896 Sakkolassa, kuoli 28.3.1972 Valkeakosken aluesairaalaissa.

Anna Vulli o.s. Nuora synt. 4.9.1910 Sakkolan Petäjäjärvellä, kuoli 27.3.1972 Orivedellä.

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Helsingin Sakkola-seura

kokoontui vuosikokoukseensa 21.3.-72 Martta-talossa. Yhteinen ilta aloitettiin Karjalaisten laululla ja höystettiin kahvin ja saun juonnilla ja kakkaroiden syönnillä munavoin kanssa. Seuran puheenjohtaja Tyyne-Kerttu Virkki avasi tilaisuuden toivottaen väen tervetulleeksi ja esitteli samalla uudet seuran jäsenet. Sakkolan rautatie-aseman entisen asemapäällikön rouvan, viime talvena kuolleen Alma Kivirannan muistoa kunnioitettiin hetken hiljaisuudella.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin Aulis Airtto, pöytäkirjan pitäjäksi Leena Mattila ja pöytäkirjan tarkistajiksi Veikko Paukku ja Pekka Naskali.

Kokouksen hyväksymisen saivat seuran tilinpäätös ja toimintakertomus edelliseltä vuodelta sekä tämän vuoden talousarvio ja toimintasuunnitelma, johon sisältyy mm. seuran 10-vuotisjuhla. Jäsenmaksu, 3 mk hengeltä, säilytettiin entisellään.

Seuran puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Tyyne-Kerttu Virkki. Johtokunta entisine ja uusine jäsenineen rakentui seuraavanlaiseksi: Janne Lopenen varapuheen-

johtaja; Leena Mattila sihteeri; Aulis Airtto tiedotussihteeri; Elsa Kuusisaari varainhoitaja; Kerttu Pitkänen apul. varainhoitaja; Helin Naskali emäntä; Reino Söder isäntä; Urho Kallonen ja Eka Karppanen. Johtokunnan varajäseniä ovat Matti Laamanen, Elsa Aarnio ja Elsa Laamanen.

Tilintarkastajiksi tulivat Terho Myllö ja Eino Pekkanen, sekä varalle Eino Systä ja Pekka Naskali.

Kokous päätti että seura liittyy Karjalais-talon osakkeenmerkitöihin varaamalla yhden 1.000 mkn osakkeen.

Seuran yhdyshenkilöksi Karjalaisten Vanhusten Tuki ry:hyn tuli valituksi Hellin Naskali.

Virallisen vuosikokouksen jälkeen näytti Urho Kallonen kuvaa mansa värielokuvan Viipurista, jossa hän oli käynyt viime joulukuussa. Elokuvassa oli paljon Viipurin kaupunkinäkyviä sujuvan, talokohtaisen selostuksen kera.

Yhdessäolo päätettiin laululla Arvon mekin ansaitsemme, jonka samoin kuin alkulaulunkin säesti pianolla kanttori Antti Kuisma.

Tämän tilaisuuden jälkeen seuranneessa johtokunnan järjestäytymiskokouksessa valittiin seuran 10-vuotisjuhlan toimikunnan jäseniksi Tyyne-Kerttu Virkki, Leena Mattila, Reino Söder, Aulis Airtto ja Aaro Lopenen. Juhlien ajasta ja paikasta ilmoitetaan erikseen.

A A

Toimituksen tuoli

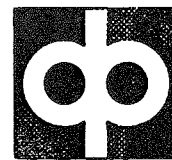
Kevättä rintaan ja iloista mieltä kaikille.

Monesti mainittu "Karjala"-lehdessä Sakkolan pitäjäläite saapuu tänään tilaajille. Tähän liitteeseen ei sopinut läheskään kaikki varattu aineisto, vaan osa kirjoituksista julkaistaan "Karjalassa" kevään ja kesän kuluessa. Jokseenkin kaikki kirjoitukset myös Suvannon Seudussa. Silti on jatkuvasti kirjoituksista puutetta, etenkin Suvannon alajuoksun puoleisista aiheista on pussi tyhjää.

Viime numerossa alkanut urheilukirjoitusten sarja jatkuu niin pitkään kuin koko pitäjä on käyty läpi ja aiheita riittää, joten kaikki liikuntaa ja urheilua käsittelevät kirjoitukset ja aiheet ovat hyvin tarpeellisia lähettää toimitukseen, että saadaan talteen kaikki kertomisen arvoinen muistitieto koko Sakkolan alueelta.

Ulkomailta, lähinnä Kanadasta, on saapunut tilausmaksuja, josta parhaat kiitokset Teille. Tämä on hyvä oivallus ja seurattava tapa (jos lehteä ei tiettävästi ole kotimaasta Teille tilattu). Hinta on vain 6 markkaa v. 1972 ja kaikki valuutta käy täydestä rahan vaihdossa. Myös kotimaasta on tilausmaksut tietysti tervetulleita.

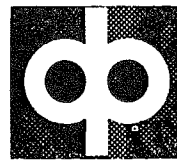
MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1972 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 6 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

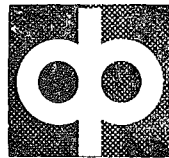
Toimituksen ja konttorin osoi-
te Narva Vakkala. Puhelin
931/77 843.

Postisiirtotili 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Matti
Riikonen, Uuno Pulakka, Ee-
ro Koppanen ja Teuvo Vis-
kari.

**Tampereen Seudun
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

15. 4. 1972 TULI LIIKKEEMME TOIMINEEKSI

25 VUOTTA

KIITÄMME ASIAKKAITAMME SAAMASTAMME
LUOTTAMUKSESTA.

25 VUODEN KOKEMUKSEN OMAAVANA VOIMME
PALVELLA ASIAKKAITAMME ENTISTÄKIN PA-
TEVÄMMIN

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki
auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 76 886 (verstaaseen),
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä urakalla
ja laskuun.